

ZADATAK 1.

I Povežite pojam i definiciju

a) Porez	d) Spoljnotrgovinski bilans	g) Kompenzatorne carine
b) Devalvacija	e) Nominalni devizni kurs	h) Prosečna poreska stopa
c) Budžet	f) Politika cena	i) Efekat istiskivanja

1. Carine koje se primenjuju na uvoz one robe za koju se u zemlji izvoznici daju subvencije ili premije
2. Skup organizovanih aktivnosti države i privrednih subjekata kojima se odgovarajućim instrumentima utiče na opšti nivo cena i relativne odnose cena između proizvoda i usluga.
3. Broj jedinica domaće valute koji je potreban za kupovinu jedinice strane valute.
4. Smanjivanje agregatne tražnje kada se zbog ekspanzivne fiskalne politike poveća kamatna stopa.
5. Razlika između izvoza i uvoza jedne zemlje.
6. Odnos između ukupno plaćenog poreza i ukupnog dohotka pomnoženo sa 100.
7. Novčani predračun države kojim se određuju prihodi i rashodi državnih organa prema unapred utvrđenim namenama.
8. Prinudno novčano davanje bez neposredne protivusluge.
9. Odluka države kojom domaća valuta postaje jeftinija u odnosu na stranu.

II Dopunite

1. Kratkoročni dugovi se emituju sa rokom otplate _____, srednjoročni _____, a dugoročni sa rokom otplate _____.
2. Ukoliko menica od 10.000 dinara dospeva na naplatu za tri meseca, a godišnja eskontna stopa je 12 %, onda će se potraživanje prodati za _____ dinara.
3. Mere neposredne kontrole cena su: _____.
4. Ako imamo relaciju 1 evro = 122 dinara, onda je to _____ devizni kurs, a ako imamo relaciju da za jedan litar domaćeg vina, možemo dobiti pola litra francuskog vina onda je to _____ devizni kurs.
5. Postoje tri osnovna poreska sistema: _____.
6. Indirektni porezi su: _____.
7. Instrumenti monetarno-kreditne politike su: _____.
8. Prema načinu određivanja carinskih stopa, carine mogu biti: _____.
9. Devizni kursevi mogu biti fiksni i fluktuirajući. Fiksni su _____, dok su fluktuirajući _____.
10. Direktni porezi su: _____.
11. Deflacija je _____, dok je revalvacija _____.
12. Ukoliko u privredi postoji inflacija, da bi se ona smanjila može se koristiti fiskalna politika. Fiskalnom politikom će se delovati tako što će se državni rashodi _____ ili porezi _____ to će dovesti do _____ agregatne tražnje. (povećanja/smanjenja)

13. Ukoliko se koriste posredne mere kontrole cena kako bi se smanjila cena određenog proizvoda na tržištu, treba delovati na ponudu i to da se ona _____, putem državne intervencije iz robnih rezervi utiče se na _____ zaliha, ili putem _____ uvoza.
14. Deviza je _____.
15. Ukoliko smanjimo obavezne rezerve poslovnih banaka kod centralne banke, tada država vodi _____ (restriktivnu/ekspanzivnu) _____ (fiskalnu/monetarnu) politiku.
16. Euro postaje zakonsko sredstvo plaćanja _____ godine.
17. Ako se ponuda novca povećava, kamatna stopa se povećava/smanjuje. Ako se tražnja za novcem povećava, kamatna stopa se povećava/smanjuje. (Zaokružite tačan odgovor)
18. Restriktivna monetarna politika se koristi kako bi se smanjila inflacija. Pri sprovođenju ove politike koriste se instrumenti povećanja obaveznih rezervi, povećanja eskontne stope i prodaje državnih obveznica od strane centralne banke. Na ovaj način sprovodi se politika _____ novca, odnosno ponuda novca se _____, kamatne stope se _____, investicije _____, lična potrošnja _____, a to dovodi do _____ agregatne tražnje i smanjivanja inflacije. (jeftin/skup novac, ostalo smanjenje/povećanje)
19. Sedište Evropske centralne banke je u _____.

III Tačno/Netačno

1. Kod administrativne mere određivanja minimalnih cena država se obavezuje da otkupi poljoprivredne proizvode po cenama koje nisu niže od minimalnih cena.
2. Bilans tekućih transakcija registruje kretanje kratkoročnog i dugoročnog kapitala, kao i kretanje monetarnog zlata i devinih rezervi.
3. Fiskalna politika sprovodi se putem državnih rashoda i poreske politike.
4. Valuta i deviza su sinonimi.
5. Prelevmani se vezuju za poljoprivredne proizvode i spadaju u instrumente carinske zaštite.
6. Ekspanzivna monetarno-kreditna politika je politika jeftinog novca i niskih kamatnih stopa.
7. Ukoliko država smanji poreska opterećenja sprovodi se ekspanzivna monetarna politika.
8. Antirecesiona politika ostvaruje se putem ekspanzivne politike, što podrazumeva smanjivanje državnih rashoda i povećanje poreskih stopa.
9. Prema svom ekonomsko-političkom dejstvu carine mogu biti fiskalne i zaštitne.
10. Strukturni budžet registruje stvarne prihode i rashode države u određenom vremenskom periodu.
11. Devalvacijom se stimuliše izvoz a destimuliše uvoz, jer domaća roba postaje jeftinija na stranom tržištu, a strana roba skuplja na domaćem tržištu.
12. Sve zemlje članice Evropske unije imaju euro kao zakonsko sredstvo plaćanja.
13. Osnovni ciljevi monetarne politike su: stabilnost cena, stabilnost deviznih kurseva, regulacija količine novca u opticaju i opšta privreda stabilnost.
14. Državni rashodi su rashodi države i državnih organa koji su namenjeni finansiranju javnih potreba i javne potrošnje.
15. Devizni bilans iskazuje sve neisplaćene obaveze jedne zemlje prema inostranstvu i sva nenaplaćena potraživanja od inostranstva otkad zemlja postoji.
16. Rebalans budžeta podrazumeva promenu budžeta u određenim stavkama po istoj proceduri po kojoj je donet.
17. Rimski ugovori su potpisani 25. marta 1957. godine. Ovim činom je osnovana Evropska ekonomska zajednica.

18. U automatske fiskalne stabilizatora ubrajamo javne radove, projekte javnih zapošljavanja i promene poreskih stopa.
19. Pre uvođenja evra u upotrebi je bila obračunska jedinica eki. Eki je promenjen u evro po kursu 1:1.
20. Kopenhagenski kriterijumi predstavljaju političke uslove za pristupanje Evropskoj uniji.

IV Pitanja

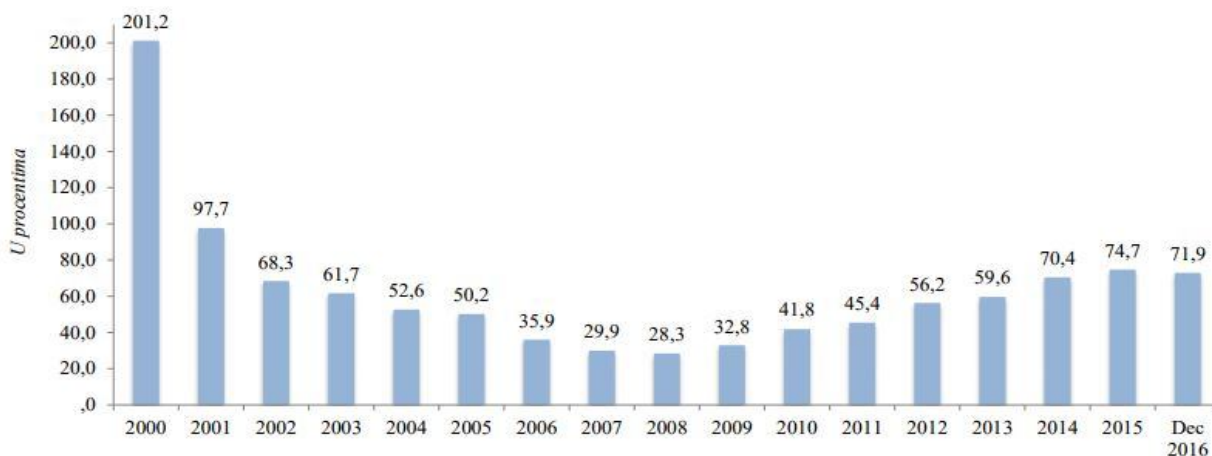
1. Objasnite teoriju apsolutnih troškova.
2. Objasnite teorije komparativnih troškova.
3. Koja su „tri stuba“ na kojima počiva Evropska unija na osnovu Ugovora iz Mاستrihta?
4. Objasniti posredne i neposredne mere kontrole cena.
5. Grafički prikažite i objasnite ukupno trošenje i porast nacionalnog dohotka.
6. Objasnite operacije na otvorenom tržištu.
7. Grafički prikažite i objasnite fiskalnu politiku i efekat istiskivanja.
8. Grafički prikažite i objasnite multiplikator državne potrošnje.
9. Grafički prikažite i objasnite ekonomski trošak carine.
10. Šta je *Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju* i zašto je značajan za Srbiju? Koje su najznačajnije faze procesa pridruživanja i pristupanja EU?
11. Grafički prikažite i objasnite institucionalni trougao EU.

ZADATAK 2.

JAVNI DUG

Strani kreditori učestvuju u ukupnom javnom dugu sa 57,6% a domaći kreditori sa 42,4%. Pojedinačno najveći kreditori su međunarodne finansijske organizacije (EIB i EBRD) i komercijalne banke (Banca Intesa, Unicredit banka, AIK banka, Komercijalna banka i druge). Valutna struktura javnog duga je sledeća: dinari 20.88%, evri 39,74%, dolari 33,87%, svajcarski franci 0.55% (*Izvor: Uprava za javni dug*).

Javni dug RS/BDP (%)	GODINA																
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Dec 2016
	201,2	97,7	68,3	61,7	52,6	50,2	35,9	29,9	28,3	32,8	41,8	45,4	56,2	59,6	70,4	74,7	71,9

Slika 1 – Javni dug R. Srbije 2000-2016. godine, *Izvor: Uprava za javni dug, Ministarstvo finansija Republike Srbije*

Pitanja:

- Kako dodatno zaduživanje utiče na kamatne stope na kredite koje uzima R. Srbija?
- Koje lokalne samouprave su po Vašem saznanju najzaduženije?
- Na koji način treba upotrebiti novčana sredstva dobijena iz kredita? Obrazložite odgovor.
- Kakav rizik nosi zaduživanje u stranim valutama? Obrazložite odgovor.
- Na koje sve načine se država može zaduživati? Da li postoji alternativa zaduživanju?

ZADATAK 3.

Tabelom 2 dat je platni bilans SAD za 2001. godinu. Prokomentrišite ga. Ako postoji deficit trgovinskog bilansa kako objašnjavate to stanje i šta ono znači za zemlju koja ga ima? Ako je ostvaren suficit bilansa kapitalnih transakcija, šta se dešava sa deviznim rezervama?

Tabela 2. PLATNI BILANS SAD, 2001 (U MILIJARDAMA \$)

BILANS TEKUĆIH TRANSAKCIJA	
Izvoz roba i usluga	1004
Uvoz roba i usluga	1352
Saldo trgovinskog bilansa (deficit (-)) (1)	-348
Primljeni prihodi od investiranja (<i>kamate, dividende, profiti</i>)	293
Plaćeni prihodi od investiranja	312
Neto prihodi od investiranja (Prihod koji se ostvaruje na osnovu investiranja u stranu (ino) aktivu i plaćanja stranim (ino) licima po osnovu kupljene domaće active)¹ (2)	-19
Neto primljeni transferi (Transferi po osnovu primljene i date pomoći)² (3)	-50
Saldo tekućeg bilansa (deficit (-)) (1) + (2) + (3)	-417
BILANS KAPITALNIH TRANSAKCIJA	
Prodaja domaće aktive stranim (ino) licima (priliv kapitala) (4)	895
Kupovina strane (ino) aktive od strane domaćih lica (odliv kapitala) (5)	439
Saldo kapitalnog bilansa (deficit (-)/ suficit (+)) (4) - (5)	456
Statističko neslaganje ³	-39

Pitanja:

- Definišite platni bilans i objasnite. Iz koja dva bilansa se sastoji?
- Objasnite razliku između platnog bilansa, obračunskog i deviznog bilansa.
- Ako postoji deficit trgovinskog bilansa kako objašnjavate to stanje i šta ono znači za zemlju koja ga ima?
- Ako je ostvaren suficit bilansa kapitalnih transakcija, šta se dešava sa deviznim rezervama?
- Dajte osvrt na našu zemlju. Da li ona ima deficit ili suficit trgovinskog bilansa? Prokomentarišite Vaš odgovor. Objasnite zašto država insistira na povećanju izvoza.

¹ Investiranje u aktivu: hartije od vrednosti, penzije fondove, osiguranje, koje donose dividende, kamate, profite.

² Ovde spadaju razne vrste transfera, penzije, doznake, pokloni, zajmovi...

³ Saldo tekućeg i kapitalnog bilansa bi trebalo da imaju isti broj, s tim da je jedan u deficitu drugi u suficitu (- i +). Ali u praksi nije tako, jer su sačinjeni od različitih izvora i kao i postojanje promenljivog deviznog kursa te se pojavljuje ta razlika.